

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Таня Петрова Парушева

Университет за национално и световно стопанство, катедра „Икономика на туризма”
Научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“ в УНСС

Автор на дисертационния труд: Радостина Робертова Димитрова

Тема на дисертационния труд: „Промени в туристическото предлагане в условията на глобализация“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури за защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 426 / 18.02.2020 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Икономика на туризма“*, факултет *„Икономика на инфраструктурата“* на УНСС по научна специалност *„Икономика и управление (туризъм)“*, съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1064 / 28.04.2017 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 28.03.2017 – 28.03.2020 г.

Докторант Димитрова завърши работата, предвидена в индивидуалния учебен план. Успешно положи **задължителните докторантски изпити** по професионално направление 3.8. „Икономика“ от Блок А и изпитите за научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“ от Блок Б със следните резултати:

- Методология и методика на научните изследвания – Отличен (6);
- Икономикс – Добър (4);
- Статистически методи и иконометрични модели в изследователската дейност – Много добър (5);
- Глобален бизнес в туризма – Отличен (6);
- Стратегическо управление на свободното време – Отличен (6);
- Реферат по темата на дисертационния труд – Отличен (6).

Реализира общо **60 кредита** от докторантските дисциплини. По време на обучението си като докторант, е атестирана с **положителна оценка**. Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита, съгласно решение на Катедрен съвет на катедра „Икономика на туризма” (Протокол № 32 / 10.02.2020 г.). Отчислена е с право на защита със заповед № 491 / 21.02.2020 г. на Ректора на УНСС, считано от 28.03.2020 г. Процедурните изисквания са спазени.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за становище дисертационен труд на докторант Радостина Димитрова, авторефератът и научните публикации, свързани с дисертационния труд са резултат от самостоятелно научно изследване. Разработката е в **обем** от 199 страници. Състои се от увод (7 стр.), изложение в три глави (164 стр.), заключение (5 стр.), списък на използваните литературни източници (8 стр.) и 4 приложения (8 стр.). В основния текст са илюстрирани 4 таблици, 23 фигури и 11 графики.

Аргументирано и убедително са открити **актуалността и значимостта** на изследваната проблематика. Посочени са възможностите за подобряване на туристическото предлагане в условията на глобализация.

Основната цел на дисертационния труд е ясно и точно дефинирана – „да се разкрият факторите на глобализацията, които влияят върху туристическото предлагане и на тази база, да се разработи модел за управление на промените в туристическите организации”. Постигането на целта е осъществено, чрез решаването на **5 изследователски задачи**. Правилно са разграничени **обектът** на изследването – „туристическото предлагане като елемент на туристическия пазар” и **предметът** на изследването – „възможностите за подобряване на туристическото предлагане в условията на глобализация”.

Подходящо е формулирана **изследователската теза** „процесите на глобализация са един от основните катализатори на промени в туристическото предлагане. Адаптирането към измененията е жизненоважно за оцеляването на организациите в туристическата индустрия”. Правилно са дефинирани **5 работни хипотези**.

Използваната научна литература включва 196 заглавия, от които 23 на български език; 127 на английски; 1 на испански език и 45 интернет източници. Докторант Радостина Димитрова **познава добре** концепциите на известни автори по изследваната проблематика и успешно ги интерпретира. Литературните източници са ползвани **добросъвестно и коректно**.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Съдържанието на дисертационния труд свидетелства, че докторант Радостина Димитрова е реализирала **задълбочено научно изследване** и много добро **практическо доказателство** на авторовите цел и задачи. **Стилът** е стегнат и точен. Текстът е написан на разбираем **научен език**.

В **увода** е представена логическата рамка на изложението. Обоснована е необходимостта от открояване на промените в туристическото предлагане в условията на глобализация.

Първа глава „**Теоретични основи на туристическото предлагане в условията на глобализация**“ разглежда утвърдени дефиниции за туристическото предлагане. Вниманието се фокусира върху глобализацията като катализатор на промени в туристическото предлагане. Формулирано е авторово определение за „електронно туристическо предлагане“. Разгледани са водещи промени в туристическото предлагане в условията на глобализация. Установено е значението на връзката между измененията в туризма и промените в потребителския избор. Дискутирани са факторите, влияещи върху промените в туристическото предлагане в условията на глобализация.

Във втора глава „**Анализ и оценка на промените в туристическото предлагане**“ се обръща внимание на водещите промени в туристическото предлагане през призмата на утвърдени световни дестинации. Направен е преглед на

туристическите практики в изследваните страни. Разгледани са измененията в туристическото предлагане в дестинация България и дестинация Гърция. Представени са методиката и инструментариумът на емпиричното изследване, проведено за целите на дисертационния труд.

В трета глава **„Възможности за подобряване на туристическото предлагане в условията на глобализация“** са разгледани и графично представени резултатите от анкетното проучване и експертните интервюта. Разработен е авторов модел за управление на промените в туристическите организации. Дискутирани са ползите от прилагането на модела в контекста на глобализацията. Формулирани са **препоръки към организациите, опериращи в туристическото предлагане в дестинация България и дестинация Гърция**. В заключението са очертани основните изводи от проведеното изследване.

Използваната методология се основава на комплекс от научноизследователски подходи и методи. Те са индукция и дедукция, метод на наблюдение, анализ и синтез, исторически метод, сравнителен анализ, статистически и дескриптивни методи, анкетно проучване, метод на дълбочинно интервю.

Откритите научни и научно-приложни резултати дават основание за извода, че **целта** на дисертационния труд е постигната. Изследователските задачи са изпълнени. Формулираната **теза е потвърдена**. Чрез теоретично, методологично и емпирично изследване **са доказани Хипотези 1, 2, 3, 4 и 5**.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторант Димитрова е **формулирала правилно приносите** в дисертационния труд. Представената справка оценяваме като коректна и реално отразяваща постигнатите резултати.

В дисертационния труд ясно се открояват следните **научни и научно-приложни приноси**:

първо – въз основа на подробен литературен обзор на изследванията на влиянието на дигитализацията върху туристическия сектор, е предложена авторова дефиниция за същността на електронното туристическо предлагане;

второ – изведена е зависимостта между туристическото предлагане и промените в поведението на туристите в условията на глобализация. Установено е значението на връзката между процесите на глобализация и промените в туристическия избор;

трето – изведени са общи тенденции, които ще окажат пряко отражение върху дейността на фирмите, функциониращи в туристическия сектор през следващите години;

четвърто – разработен е авторов модел за управление на промените в туристическото предлагане в условията на глобализация;

пето – формулирани са насоки и препоръки за адаптиране към промените в туристическото предлагане на дестинация България и дестинация Гърция.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторант Радостина Димитрова има 8 публикации, пряко свързани с тематиката на дисертационния труд – 4 научни статии (27 стр.) и 4 научни доклада (31 стр.). Общият им обем възлиза на 58 печатни страници. Реализира общо 60 кредита от научните публикации – 40 от статии и 20 от доклади.

Научните статии са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в международни бази данни с научна информация – RSCI, ROAD, RePEc, CEEOL,

Google Scholar. Научните доклади са от участия в Юбилеен международен симпозиум, Международна конференция, Юбилейна научна сесия и Черноморски туристически форум.

Публикациите на докторант Радостина Димитрова са **представителни** и осигуряват достатъчно **разпространение на резултатите** от изследването сред академичната общност и заинтересованите среди от туристическия бизнес. Научната продукция, посветена на третираната проблематика превишава **количествените изисквания** за необходими публикации при защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор”.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от **49 страници**. Той коректно кореспондира с дисертационния труд и достоверно представя в синтезиран вид изследваните проблеми. Съставен е от **6 части**, които включват: 1). обща характеристика на дисертационния труд; 2). структура на дисертационния труд; 3). синтезирано изложение на дисертационния труд; 4). справка за приносите в дисертационния труд; 5). списък на публикациите по дисертационния труд; 6). декларация, потвърждаваща авторския продукт на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

В качеството си на научен ръководител на докторант Радостина Димитрова, нямам бележки и въпроси към разработката. В хода на съвместната ни работа бяха отразени констатираните пропуски. Те подобриха общото представяне на дисертационния труд и открийа неговите научни достойнства. Бих препоръчала, в бъдещата си работа, докторант Радостина Димитрова да изследва партньорствата между туристически организации, опериращи в споделената икономика.

8. Заключение

С убеденост давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Промени в туристическото предлагане в условията на глобализация”. Потвърждавам, че той изцяло **съответства на изискванията** на ЗРАС на Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за учебната дейност на УНСС – част трета „Доктор”.

Дисертационният труд е **научноприложно решение** на реален практически проблем с обществена значимост и може да се използва за подобряване на туристическото предлагане в условията на глобализация. Докторантът притежава задълбочени теоретични знания в областта на туризма и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземат решение **„ЗА”** присъждането на **образователната и научна степен „доктор”** в област на висшето образование **3. „Социални, стопански и правни науки”**, професионално направление **3.8. „Икономика”**, научна специалност **„Икономика и управление (туризъм)”** на **РАДОСТИНА РОБЕРТОВА ДИМИТРОВА** – редовен докторант в катедра „Икономика на туризма” към факултет „Икономика на инфраструктурата” при УНСС.

София,
19.05.2020 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Таня Парушева)